

Redaktionelt

Få tænkere har fremkaldt så *delte* meninger som den tyske filosof Martin Heidegger (1889-1976).

For Wienerkredsen og åndeligt beslægtede, der betragtede eksistensfilosofien som den vigtigste filosofiske version af irrationalismen, fremstod Heideggers tænkning som overordentlig dunkel og excentrisk i sin terminologi - en tænkning, hvor man "ikke kan undgå en mistanke om, at sproget løber af med tænkeren", som Bertrand Russell skrev i *Wisdom of the West*. Også blandt marxisterne mødte Heidegger skarp kritik - men selvfølgelig af andre grunde. I *Die Zerstörung der Vernunft* anklagede Lukacs Heidegger for at miskreditere menneskets politiske aktivitet som "uegentlig" ud fra et ontologisk synspunkt. Adorno fældede samme hårde dom i *Negative Dialektik* og *Jargon der Eigentlichkeit*, hvor Heideggers tænkning blev kritiseret for at være konservativ og reaktionær og for at munde ud i en kanonisering af den bestående virkelighed.

Heidegger har dog også haft sine tilhængere. Først i eksistentialismen, hvor Heidegger sammen med Hegel og Husserl blev til de "tre H'er" - de tre vigtigste inspirationskilder for refleksionen over det konkrete menneskes eksistens - på trods af Heideggers egen afstandtagen fra en sådan "humanistisk" udlægning af hans tænkning. "Det spørgsmål, som optager mig, er ikke spørgsmålet om menneskets eksistens, men spørgsmålet om væren som sådan", skrev han umiddelbart efter krigen. Denne pointe er så til gengæld blevet sat i centrum siden 60'erne, hvor Heideggers radikale spørger har været det kritiske udgangspunkt for forskelstænkning, dekonstruktion af den vestlige metafysik, "svag tænkning" osv.

Den seneste debat om Heidegger tog sin begyndelse i 1987 med udgivelsen af Victor Farias' bog *Heidegger et le nazisme*. I denne bog forsøger Farias at godtgøre, at Heidegger ikke bare flirtede med nazi-regimet i den periode, han var førstemand på universitetet i Freiburg og holdt sin famøse "Rektoratsrede", men at han var overbevist nazist både før og efter. Bogen blev ikke kun en intellektuel skandalehistorie i Frankrig. Også i resten af Europa og i USA blev den startskuddet til en voldsom debat om filosofi og nazisme, antihumanisme og rationalitet. De mest markante af de danske indlæg har man kunnet læse i Politiken eller Information. Et udvalg af de udenlandske indlæg er netop blevet samlet i Altweg (ed.): *Die Heidegger Kontroverse* (1988).

Ideen med dette nummer af SLAGMARK, der udkommer i hundredåret for Heideggers fødsel, har været, at det også skulle kunne læses *efter* denne debat. Bidragene i nummeret skal derfor ikke nødvendigvis betragtes som indlæg i den, selv om forfatterne hist og her selvfølgelig ikke har kunnet undgå at omtale den og tage stilling - for eller imod.

Tema-sektionen lægger ud med en oversættelse af Heideggers berømte fore-

drag "Was heisst Denken?". Heidegger stiller i dette foredrag spørgsmålet om tænkningens væsen med udgangspunkt i det betænkelige: det, som giver noget at tænke, og som i vor tid viser sig ved, at vi "endnu ikke tænker". Der er således allerede fra begyndelsen lagt op til en anden opfattelse af tænkning. At tænke betyder her ikke at forestille sig dette eller hint, men har en anasemisk betydning, som Peter Bornedal skriver i sin artikel "Tænkning som omsorg for eksistensen", hvor han giver læseren en hjælpende hånd ved at "oversætte" Heideggers esoteriske sprog til et andet vokabularium - i dette tilfælde psykoanalysens. Bornedal oversættelse af *das Bedenkliche* med det "tankevækkende" - og ikke med det "betænkelige" som i Gosvig Olesens oversættelse - er bibeholdt.

Efter Heidegger-foredraget har vi den glæde at kunne bringe en tekst af K. E. Løgstrup - "Heideggers kunstfilosofi" - som ikke tidligere har været offentliggjort. Der er tale om et arbejdspapir fra 60'erne, der nøje følger tankegangen og fremstillingen i Heideggers "Der Ursprung des Kunstwerkes". Det har ikke været Løgstrups hensigt at udgive teksten, men vi har fundet den velegnet, fordi den både tjener som introduktion til Heideggers kunstfilosofi og som eksempel på Løgstrups opmærksomme læsemåde.

Dernæst følger en række artikler, som præsenterer og diskuterer Heidegger-receptionen i fire forskellige lande. Vi starter i Tyskland, hvor Jørgen Dehs kommenterer de tyske filosofers opgør med Heidegger og det "betænkeligt store" efter 2. verdenskrig. Derefter trækker Søren Gosvig Olesen og Finn Frandsen de store linier op i Heidegger-læsningen i Frankrig og Italien, hvor interessen for Heidegger har været særlig levedygtig. Endelig giver Hans Hauge en oversigt over den amerikanske modtagelse af Heideggers tænkning i "Fra Holzweg til highway".

Tema-sektionen rundes af med to artikler, der behandler centrale problemstillinger i Heideggers tænkning. I "Oprindelsens udspring" diskuterer Kasper Nefter Olsen opfattelsen af Heidegger som "oprindelsestænker", mens Jørn Erslev Andersen i "Heidegger og digtningen" redegør for mellemværendet mellem digtning og tænkning hos Heidegger,

SLAGMARKs redaktion vil gerne rette en stor tak til Søren Gosvig Olesen og Thorkild Bjørnvig for oversættelse af Heidegger-foredraget og Hölderlin-citaterne og til fru Rosemarie Løgstrup samt Jørgen Dehs og Jørn Erslev Andersen for tilladelse til at udgive Løgstrup-teksten og for tilrettelæggelse af udgivelsen.

* * *

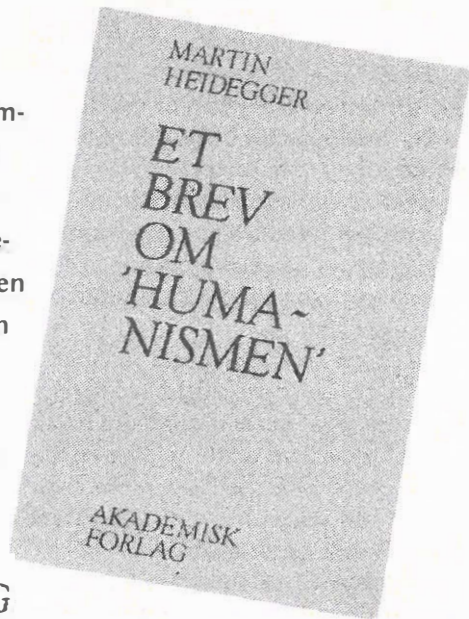
Magasinet beskæftiger sig denne gang med 20 års jubilæet for Maj 68. I Frankrig - den oprindelige skueplads for ungdomsoprøret - antog forberedelserne til dette jubilæum form af en intellektuel storvask - *la grande lessive* - som startede

allerede i 1986. Vaskepulveret blev leveret af Luc Ferry og Alain Renaut, som i deres bog *La pensée 68 - essai sur l'antihumanisme contemporain* (1985) gør op med det, de kalder "68-tænkningen" repræsenteret af kendte navne som Michel Foucault, Pierre Bourdieu, Jacques Derrida og Jacques Lacan. Disse tænkere anklages for at have videreført en antihumanistisk tradition fra Marx, Nietzsche, Heidegger og til dels Freud og for at have reduceret det centrale spørgsmål om subjektet og humanismen til metafysik eller småborgerlig ideologi. Jens Erik Kristensen giver i sin artikel "Spøger ånden fra 68 stadig?" et spændende indblik i denne debat, der sikkert også vil komme til at præge de danske avissider, når vi i 1989 fejrer endnu et jubilæum: 200 året for den franske revolution og menneskerettighedserklæringen.

KORT & GODT...

"Sproget er værens sprog på samme måde, som skyerne er himlens skyer. Med sin sigen lægger tænkningen uanselige furer ind i sproget. De er endnu mere uanselige end de furer, som landmanden med langsomt skridt trækker hen over marken"

75 sider, pris: 98 kr. incl. moms

AKADEMISK FORLAG